

2019

SANSKRIT — HONOURS

Paper : CC-3

(Classical Sanskrit Literature – Prose)

Full Marks : 65

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

Section – A

Unit – I

(Marks : 10)

1. कः शुकनासः? स कमुपदिष्टवान्? तत्प्रदत्ता उपदेशाः शुकनासोपदेश इति पाठ्यांशानुसारेण सारतः विव्रियन्ताम्।
1+1+8

अथवा,

शुकनासोपदेश इति पाठ्यांशे चित्रितं लक्ष्म्याश्चरित्रं विव्रियताम्। 10

Unit – II

(Marks : 10)

2. कस्मात् मूलग्रन्थात् शुकनासोपदेश इति पाठ्यांशः समुत्कलितः? गद्यरचनायाः कथाख्यायिकेति भेदद्वयस्य कस्मिन्
भेदे तस्य मूलग्रन्थस्यान्तर्भावः सम्भवतीति विचार्यताम्। 1+9

अथवा,

“बाणोच्छिष्टं जगत् सर्वम्” — इत्युक्तेः याथार्थ्यं विचार्यताम्। 10

Section – B

Unit – I

(Marks : 15)

3. (a) अधोलिखितेषु पञ्चानां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च लेखनीयम्। 2×5
(i) कस्मिन् मूलग्रन्थे राजवाहनचरितमिति पाठ्यांशस्य अन्तर्भावः? तस्य ग्रन्थस्य रचयितुर्नाम लिख्यताम्।
(ii) कः दर्पसारः? स तपस्यार्थं कुत्र अगच्छत्?

Please Turn Over

- (iii) “मुक्तकण्डमाचक्रन्द राजकन्या” — अत्र राजकन्याशब्देन का बोधिता? कदा च सा मुक्तकण्ठं क्रन्दितवती?
- (iv) “प्रत्यबुध्येतां चोभौ” — अत्र उभौ इत्यनेन कौ बोधितौ?
- (v) पूर्वजन्मनि राजवाहनस्य अवन्तीसुन्दर्याश्च नाम किमासीत्?
- (vi) क आसीत् चण्डवर्मा? तेन सह मालवराजस्य कः सम्बन्धः?
- (vii) का आसीत् बालचन्द्रिका? तस्याः पत्युर्नाम लिख्यताम्।
- (b) अधोरेखाङ्कितयोः पदयोः कस्यचित् एकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च विग्रहवाक्यं प्रदाय समासनाम लेखनीयम्। 2×1
- (i) सुप्तयोस्तु तयोः स्वप्ने विसगुणनिगडितपादो जरठः कश्चिज्जालपादोऽदृश्यत।
- (ii) दयित त्वत्प्रसादादद्य मे चरितार्था श्रोत्रवृत्तिः।
- (c) अधोरेखाङ्कितयोः यथाभिमतमेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च व्याकरणसम्मता टिप्पनी लिखनीया। 2×1
- (i) पक्वमिदानीं त्वत्पादपद्मपरिचर्याफलम्।
- (ii) उत्तमाङ्गना विस्मयविकशिताक्षी सस्मितमिदमभाषत।
- (d) अधोरेखाङ्कितयोः यथाभिमतमेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च व्युत्पत्तिः कार्या। 1×1
- (i) ददृशुश्च तदवस्थं राजकुमारम्।
- (ii) “किं किम्” इति सहसोपसृत्य विविशुरन्तर्वैशिकपुरुषाः।

Unit – II

(Marks : 15)

4. कथं राजवाहनः शृङ्खलामुक्तोऽभवदिति राजवाहनचरितमवलम्ब्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च लेखनीयम्। 10

अथवा,

- (a) कस्यचिदेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या। 6×1
- (i) कः स महापुरुषो येनैतन्मानुषमात्रदुष्करं महत् कर्मानुष्ठितम्।
- (ii) पापे! भजस्व लोहजातिमजातचैतन्या सती।
- (b) कस्यचिदेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च विग्रहवाक्यं प्रदाय समासनाम लिख्यताम्। 2×1
- (i) मानुषमात्रदुष्करम् 4.(a)(i) प्रश्ने;
- (ii) अजातचैतन्या 4.(a)(ii) प्रश्ने।

- (iii) “मुक्तकण्डमाचक्रन्द राजकन्या” — अत्र राजकन्याशब्देन का बोधिता? कदा च सा मुक्तकण्ठं क्रन्दितवती?
- (iv) “प्रत्यबुध्येतां चोभौ” — अत्र उभौ इत्यनेन कौ बोधितौ?
- (v) पूर्वजन्मनि राजवाहनस्य अवन्तीसुन्दर्याश्च नाम किमासीत्?
- (vi) क आसीत् चण्डवर्मा? तेन सह मालवराजस्य कः सम्बन्धः?
- (vii) का आसीत् बालचन्द्रिका? तस्याः पत्युर्नाम लिख्यताम्।
- (b) अधोरेखाङ्कितयोः पदयोः कस्यचित् एकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च विग्रहवाक्यं प्रदाय समासनाम लेखनीयम्। 2×1
- (i) सुप्तयोस्तु तयोः स्वप्ने विसगुणनिगडितपादो जरठः कश्चिज्जालपादोऽदृश्यत।
- (ii) दयित त्वत्प्रसादादद्य मे चरितार्था श्रोत्रवृत्तिः।
- (c) अधोरेखाङ्कितयोः यथाभिमतमेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च व्याकरणसम्मता टिप्पनी लिखनीया। 2×1
- (i) पक्वमिदानीं त्वत्पादपद्मपरिचर्याफलम्।
- (ii) उत्तमाङ्गना विस्मयविकशिताक्षी सस्मितमिदमभाषत।
- (d) अधोरेखाङ्कितयोः यथाभिमतमेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च व्युत्पत्तिः कार्या। 1×1
- (i) ददृशुश्च तदवस्थं राजकुमारम्।
- (ii) “किं किम्” इति सहसोपसृत्य विविशुरन्तर्वैशिकपुरुषाः।

Unit – II

(Marks : 15)

4. कथं राजवाहनः शृङ्खलामुक्तोऽभवदिति राजवाहनचरितमवलम्ब्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च लेखनीयम्। 10

अथवा,

- (a) कस्यचिदेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या। 6×1
- (i) कः स महापुरुषो येनैतन्मानुषमात्रदुष्करं महत् कर्मानुष्ठितम्।
- (ii) पापे! भजस्व लोहजातिमजातचैतन्या सती।
- (b) कस्यचिदेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च विग्रहवाक्यं प्रदाय समासनाम लिख्यताम्। 2×1
- (i) मानुषमात्रदुष्करम् 4.(a)(i) प्रश्ने;
- (ii) अजातचैतन्या 4.(a)(ii) प्रश्ने।

- (c) कस्यचिदेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च कारकविभक्तिः निर्णया। 1×1
 (i) येन 4.(a)(i) प्रश्ने;
 (ii) कर्म 4.(a)(i) प्रश्ने।
- (d) कस्यचिदेकस्य व्युत्पत्तिः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च कार्या। 1×1
 (i) भजस्व 4.(a)(ii) प्रश्ने;
 (ii) सती 4.(a)(ii) प्रश्ने।
5. कस्यचित् एकस्य मातृभाषया अनुवादः कार्यः। 5×1
 (a) प्रथमसमवतीर्णेनापहारवर्मणा च स्वहस्तसत्वरसमीकृते मातङ्ग इव भागीरथीपुलिनमण्डले सुखं निषसाद।
 (b) स पुनः प्रसाद्यमानस्त्वत्पादपद्मद्वयस्य मासद्वयमात्रं सन्दानतामेत्य निस्तरणीयामिमामापदमपरिक्षीणशक्तित्वं च पञ्चेन्द्रियाणामकल्पयत्।

Section – C

Unit – II

(Marks : 15)

6. (a) अधोलिखितेषु पञ्चानां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च देयम्। 2×5
 (i) हितोपदेशे कति विभागाः सन्ति? तेषां नामानि लिख्यन्ताम्।
 (ii) हितोपदेशः केन किमर्थं च रचितः?
 (iii) शुकसप्ततिग्रन्थस्य रचयितुर्नाम किम्? तस्मिन् ग्रन्थे कति आख्यानानि सन्ति?
 (iv) शुकसप्ततिग्रन्थे आख्यानानां वक्ता कः? स कां तानि अश्रावयत्?
 (v) वेतालपञ्चविंशतिकाग्रन्थे क आसीद् वेतालः? ग्रन्थस्यास्य रचयिता कः?
 (vi) वेतालपञ्चविंशतिकाग्रन्थे कः कस्मै राज्ञे फलानि दत्तवान्?
 (vii) सिंहासनद्वात्रिंशिकाग्रन्थानुसारेण विक्रमादित्याय सिंहासनं केन प्रदत्तम्? तस्य मृत्योः परं तत् पुनः केन प्राप्तम्?
- (b) कस्यचित् एकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च टीका लेखनीया। 5×1
 (i) पञ्चतन्त्रम्,
 (ii) पुरुषपरीक्षा।

